

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURASI
HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI
KURASHISH DEPARTAMENT

“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IQTISODIY
XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI TO‘PLAMI

FUQAROLAR PLASTIK KARTALARI KIBRXAVFSIZLIGINI TA’MINLASH
TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH” (MY CARD MOBIL ILOVASI)

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT

Ilmiy elektron jurnal

*Elektron nashr. 329 sahifa.
2026-yil, fevral.*

Bosh muharrir:

Mo'minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Nasimov Rashid

Muharrir:

Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih:

Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner:

Egamberdiyev Elyor

Tahrir hay'ati:

1. Mo'minov Bahodir (hay'at raisi)	12. Xamza Eshankulov (O'zbekiston)
2. Rashid Nasimov (hay'at raisi o'rinbosari)	13. Iles Xujayarov (O'zbekiston)
3. Marat Raxmatullayev (O'zbekiston)	14. Mexriddin Raximov (O'zbekiston)
4. Muxammadjon Musaev (O'zbekiston)	15. Murodjon Sultanov (O'zbekiston)
5. O'tkir Xamdamov (O'zbekiston)	16. Bekmurodov Ulug'bek (O'zbekiston)
6. Ali Xikmet (AQSh)	17. Alisher Qobilov (O'zbekiston)
7. Dmitriy Rodionov (Rossiya)	18. Iroda Abdullaeva (O'zbekiston)
8. Dilnoza Muhammadieva (O'zbekiston)	19. Burova Ekaterina (Rossiya)
9. Gayrat Ishanxodjaev (O'zbekiston)	20. Xodiyeva Gulmira (O'zbekiston)
10. Nodir Rahimov (O'zbekiston)	21. Sultonboyeva Munira (O'zbekiston)
11. Akmal Abdusalomov (J. Koreya)	

Jamoatchilik kengashi:

1. Gul Tokdemir (Turkiya)	8. Olga Dzyabenko (Ispaniya)
2. Umid Axmedov (Daniya)	9. Stefani Estlund (Lyuksemburg)
3. Marko Porta (Italiya)	10. Sanjar Iskandavor (O'zbekiston)
4. Xristo Beloov (Bolgariya)	11. Aydos Sarsembayev (Qirg'iziston)
5. Muxriddin Muhitdinov (J.Koreya)	12. Svetomir Vasilev (Bolgariya)
6. Boshtyan Brumen (Sloveniya)	13. Pap Solt (Vengriya)
7. Bibigul Koshoeva (Qirg'iziston)	

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MOLIYA SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	7
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Mamadyarovna Go'zal Norboyevna	
MOLIYAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI CHEKKA HUDUDLARDA IQTISODIY FAOLLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI.....	13
Eshov Mansur Po'latovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURA HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENTI FAOLIYATI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI.....	20
Babadjanov Atxam Axmadjanovich	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ.....	26
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA XIZMATINING FISKAL FAOLIYATIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI. 32	
Farxodov Farrux Furqatovich, Toshpo'lotova E'zoza Latifjonovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI QISQARTIRISH YO'LLARI	38
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA TO'LOVLARINI UNDIRISHNI RAQAMLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI	43
Pardayev To'liqin Nasirovich	
QARZ MUNOSABATLARINI RAQAMLASHTIRISH: IQTISODIY VA HUQUQIY MUNOSABATLARDAGI AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	47
Quramboev Jamshid Rashid o'g'li	
EVALUATING THE EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN USING A MULTIPLE LINEAR REGRESSION MODEL.....	50
Rakhimberdiev Kuvonchbek Bakhtiyorovich	
TASHQI SAVDO OPERATSIYALARIDA DEBITOR QARZDORLIKLARNI BOSHQARISHNING RAQAMLI MODEL VA RISK- MONITORING TIZIMI	56
Tashmuxeimedov Dilmurod Mirabzalovich	
WAYS TO REDUCE THE RISK OF DIGITAL ATTACKS IN BANKING AND GOVERNMENT FINANCIAL SYSTEMS.....	62
M.N. Umarova	
MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH KICHIK BIZNES IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASH OMILI SIFATIDA.....	69
Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY MASALALARI.....	76
Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich	
MAHALLIY GILAM ISHLAB CHIQUVCHI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKDA TAHDIDLARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI.....	81
Arziyeva Sevinch Shomurot qizi	
TASHQI SAVDODA XATARLARNI KAMAYTIRISHDA SAVDONI MOLIYALASHTIRISH VOSITALARIDAN FOYDALANISH.....	85
Babadjanov Shuhrat Atxamovich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING KONTSEPTUAL VA METODOLOGIK ASOSLARI.....	92
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING METODOLOGIK JIHLTLARI.....	97
Karimov Alibek Valiyevich	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQUVCHI OMILLARI NOMUTANOSIBLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH VA UNI BARTARAF ETISH MEXANIZMI.....	102
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В МАЛОМ БИЗНЕСЕ С ПОМОЩЬЮ SWOT-АНАЛИЗА.....	108
Набиев Бехзод Шавкатович	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH HAMDA QO'LLAB-QUVVATLASHNING ILMIY-AMALIY JIHLTLARI.....	114
Tashmuxeimedova Yayra Atxamovna, Teshayev Sayimbek	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	120
Toxirova Mushtariybegim Yashnarjon qizi	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA MOLIYAVIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH STRATEGIYASI	124

Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Umarova Nargiza Xoldarovna

РАЗРАБОТКА ЭФФЕКТИВНОЙ СТРАТЕГИИ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ТЕКСТИЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ..... 134

Турсунов Бобир Ортикмирзаевич

KIMYO SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH 141

Tursunxo’jayev Sardor Jamoliddin o’g’li

MAMLAKAT QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNING
EKONOMETRIK TAHLILI 147

Umarova Nargiza Xoldarovna

YENGIL SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI..... 154

Sadriddinova Nigora

RAQAMLI MOLIVAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI TUMANLAR O’RTASIDAGI IJTIMOYIY FARQNI KAMAYTIRISH MODELI....
162

Xakimov Ziyodulla Ahmadovich, Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o’g’li

O’ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT KO’LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O’RNI 170

Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o’g’li

YASHIRIN IQTISODIYOT KO’LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: O’ZBEKISTON
BOJXONA ORGANLARI TAJRIBASI 176

Makamov Z.X., Soatov S.S.

RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI XALQARO SAVDODA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH MUAMMOLARI VA ULARNI
BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI..... 182

Muxtorov Boburmizro Bahodir o’g’li

RAQAMLI TO’LOV TIZIMLARI VA ELEKTRON HISOB-KITOBLARNING YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI KAMAYTIRISH
MEKANIZMLARI..... 188

Norsafarov Bunyodshoh Muhiddinzoda

PROSPECTIVE INDICATORS FOR MANAGING THE LEGALIZATION OF THE INFORMAL SECTOR AND INFORMAL EMPLOYMENT
IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 192

Qoraboyev Nuriddin Pardaboy o’g’li

YASHIRIN IQTISODIYOT KO’LAMINI QISQARTIRISHDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO’RSATILAYOTGAN BANK
XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING RAQAMLI YO’NALISHLARI..... 196

To’patillayeva Gulnoza Sirojiddin qizi

BIG DATA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA SOLIQ RISKLARINI ANIQLASH VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH
IMKONIYATLARI..... 201

Yakubova Nargiza Tursunbayevna, Maxmudov Jasurbek Ulug’bek o’g’li

SOLIQLAR YOKI BOSHQA MAJBURIY TO’LOVLARNI TO’LASHDAN BO’YIN TOVLASH JINOYATI VA UNING MAMLAKAT
IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIRI..... 208

Axmedov Zafar Bozorboyevich

DAVLATLARNING IQTISODIY JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDAGI XALQARO HAMKORLIGI: XALQARO TASHKILOTLAR,
FATF STANDARTLARI VA AMALIY MEKANIZMLAR..... 213

Tashmuxamedova Yayra Atxamovna

IQTISODIY JINOYATLARNI ANIQLASH VA ULARGA QARSHI KURASHISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING O’RNI ..221

Faxridinov Zafarjon Faxridin o’g’li, Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Tashmuxamedova Yayra Atxamovna

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA AHOLINING MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 226

Azlarova Mushtariybegim Abror qizi

RAQAMLI TO’LOV TIZIMLARI XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA DAVLAT INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARINING ROLI..... 232

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Azlarova Aziza Axrorovna

MOLIVAVIY SAVODXONLIK TUSHUNCHASI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O’RNI..... 238

Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi, Sattorova Nasiba G’anijon qizi

AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH BO’YICHA XORIJIY ILMIY YONDASHUVLAR
TAHLILI 244

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Muzaffarova Dilbar Mamalatif qizi

MAHALLIY OLIMLAR TADQIQOTLARIDA MOLIVAVIY SAVODXONLIK VA BANK XIZMATLARI MASALALARI 251

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi

BANK PLASTIK KARTALARI VA SHAXSIY HISOB RAQAMLARINI NAZORAT QILISH TIZIMINING
NAZARIY ASOSLARI..... 258

Azlarova Aziza Axrorovna, Sattorova Nasiba G’anijon qizi

AUTENTIFIKATSIYA SXEMALARINI TAHLIL QILISH VA ULARNING AFZALLIKLARI HAMDA KAMCHILIKLARI..... 265

Ahmedova Nilufar Shukratovna, Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna PLASTIK KARTALAR XAVFSIZLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI MAVJUD KIBRXAVFSIZLIK TAHDIDLARI TAHLILI	272
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLARDA PLASTIK KARTALAR VA RAQAMLI TO'LOVLAR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH TAJRIBALARI: FINTECH PLATFORMALARINING QIYOSIY TAHLILI VA MYCARD MOBIL ILOVASINI TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA TAVSIYALAR	278
Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Mashrapova Sabina Turobjonovna AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOY TARMOQLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA INDIKATORLARI	285
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI	292
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ	298
Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА.....	305
Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна MOLIYAVIY INKLIZIYADA KIBRXAVFSIZLIKNING O'RNI VA UNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: BANK MOBIL ILOVALARI MISOLIDA.....	313
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi MOLIYAVIY XIZMATLARDAN FOYDALANISHDA SOLIQ SAVODXONLIGINING O'RNI	318
Irgashev Anvar Farxodovich RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALTERNATIV KREDIT SKORING TIZIMLARINING AHAMIYATI	322
Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o'g'li THE ECONOMIC ESSENCE OF LABOR AND ITS INTERPRETATION IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS	325
Nomozov Ilhomjon Ziyadullah ugli O'ZBEKISTON KORXONALARIDA BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH AMALIYOTINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	328
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi THE ROLE OF RITUALS IN ATTRACTING TOURISTS.....	331
Freshta Qayoumi O'ZBEKISTONDA REKREATIONS TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-AMALIY O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	333
Po'latova Mavluda Sanjar qizi O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARMOQLAR KESIMIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	336
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIDAN O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AMALIYOTIDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI VA RIVOJLANISH MUAMMOLARI	340
Valijonov X.A. IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDAGI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGI MASALALARI	344
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich KIMYO SANOATI KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNI OSHIRISHNING MAKRO DARAJADAGI TAHLILI	347
Suyarov Shahzod Salim o'g'li INVESTITSIYON MUHITNI SAMARALI BOSHQARISHDA INNOVATSION OMIL TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	350
To'rayev Jasurali To'rayevich SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING IQTISODIY MEXANIZMI: DH-ROI-EM MODEL ASOSIDA	353
Omonov Olim Murodullaevich	

РИСКИ ЛИКВИДНОСТИ ПРИ ОБЕСПЕЧЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ.....	355
Садыков Азиз Миршарапович	
THE ROLE OF TECHNOLOGY IN RESTAURANTS AND ENHANCING OFFERINGS FOR TOURISTS.....	358
Freshta Qayoumi	
INVESTITSIYA FAOLLIQI MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIK OMILI SIFATIDA	360
Islamov Anvar Ashirqulovi	
ASSESSING DIGITAL MATURITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: AN INTEGRATED FRAMEWORK APPROACH	363
Berdiyev Temurbek Makhmudullo ugli	
SANOAT TARMOG'INI IQTISODIY RIVOJLANTIRISH VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	363
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
CHANGES IN TEXTILE INDUSTRY OUTPUT AND THE FACTORS INFLUENCING IT	367
Xushvaqtov Shuhrat Abduraufovich	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY HISOBOTI AUDITINING NAZARIYMETODOLOGIK ASOSLARI	371
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARI AUDITINING HUQUQIY-ME'YORIY ASOSLARI VA HOZIRGI HOLATI.....	373
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li	
KAM XARAJATLI TASHUVCHILAR MODELINING MOHIYATI	376
Suyunov Alisher	
O'ZBEKISTONDA EKOLOGIK MEHMONXONALAR FAOLIYATINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA HORIJYIY TAJRIBANI QO'LLANILISHI.....	379
Abidova Dilfuza Igamberdievna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ В ТУРИЗМЕ КАК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ СПРОСА И ПРЕДЛОЖЕНИЯ.....	382
Абидова Дилфуза Игамбердиевна	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH.....	385
M. M. Abdurahmanova	
ERKIN IQTISODIY ZONA ISHTIROKCHILARIGA BERILGAN SOLIQ IMTIYOZLARI	389
Davlayev G'olib Ashurovich	
KIMYO SANOATI KORXONALARIDA YASHIL TRANSFORMATSIYA VA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI	392
Xaydarova Kamola Axinjanovna	
ERKIN IQTISODIY ZONALARDA FAOLIYAT YURITUVCHI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI ZAMONAVIY INFRATUZILMA BILAN TA'MINLASHNING HUQUQIY VA IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	395
Davlayev G'olib Ashurovich	
O'ZBEKISTONDA QURILISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA INSTITUTIONAL ISLOHOTLAR	398
Asadova Maftuna Sa'dullayevna	
YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIVALASHTIRISH ORQALI IQTISODIYOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	401
Xolikov S.X.	
YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIVALASHTIRISH ORQALI IQTISODIYOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	404
S.X. Xolikov	
DAROMADLAR VA XARAJATLARNI BOSHQARISH KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	408
Aymuxammedova Amina Kakajanovna	
QISHLOQ XO'JALIGI AGROTEKNOLOGIYALARINI MOLIVALASHTIRISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	411
Jolibekov Vladimir Baxtiyarovich	

TOWARDS A GREEN ECONOMY IN UZBEKISTAN: REGIONAL DEVELOPMENT AND ENVIRONMENTAL CHALLENGES	413
Khakimdjanova Surayyo Khabibullayevna	
TOWARD RESPONSIBLE HYDROCARBON DEVELOPMENT: SUSTAINABILITY AND ENVIRONMENTAL ACCOUNTABILITY.....	417
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi	
MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	420
Islamov Anvar Ashirqulovich	
O'ZBEKISTON SANOAT TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO'RSATKICHLARI DINAMIKASI.....	423
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING ONLAYN XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XALQARO TAJRIBASI	427
Jumaniyozova M. Y.	
HAVO TRANSPORTIDA YUK TASHISH BOZORIDA KICHIK TADBIRKORLIKNING TASHKILIY-HUQUQIY SHAKLLARI: GSA/ GSSA AGENTLIK HAMDA EKSPEDITORLIK MODELLARI TAHLILI	430
Anvarova Dilfuza Abdusattor qizi	
RAQAMLI PLATFORMALAR VA IJTIMOY MEDIA TARMOQLARINING TURIZM SOHASIDA ISTE'MOLCHI XATTIHARAKATLARIGA TA'SIR MEXANIZMLARI	435
Jumayev Bobomurod Nurmaxmat o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ELEKTRON XIZMATLARNING ISTIQBOLLARI VA TAHLILI	438
Otaboyev Nodirbek Oybek o'g'li	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA EKOLOGIK AKTIVLAR VA INVESTITSİYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	441
Mirzaev Komiljon Abdullajonovich	
BIOLOGIK AKTIVLARNI HAQQONIY QIYMATDA BAHOLASHNING KO'P OMILLI MODEL VA ULARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH MASALALARI	444
Axmetova S. S.	
YASHIRIN IQTISODIYOTNING VUJUDGA KELISH OMILLARI VA SABABLARINING NAZARIY ASOSLARI.....	448
Raxmonov Azizjon Sadullayevich	
BOJXONA IMTIYOZLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARIVA XALQARO TAJRIBASI.....	455
Latipov Jahongir Shavkatovich	
QURILISH SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARINING TARKIBI VA ULARGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	459
Asadova Maftuna Sa'dullayevna	
MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI IQTISODIY TIZIMLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING DINAMIKASI VA USTUVOR YO'NALISHLARI	463
Karimov Odiljon Boqiyevich	
SOLIQ NAZORATINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	466
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHNING STRATEGIK TENDENSIYALARI	468
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHNING KONSEPTUAL YONDASHUVLARI	471
Abduganiyev Shoxruxbek Shavkatbek o'g'li	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XUSUSIY TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH	476
---	-----

Primkulova Zilola Abrorovna

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XUSUSIY TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH

Primkulova Zilola Abrorovna

Mustaqil tadqiqotchi

E-mail: zilolaprimkulova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida xususiy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar buxgalteriya hisobini takomillashtirish hamda iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlash masalalari tadqiq etilgan. Raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlarining xarajatlar hisobini yuritishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, moliyaviy axborotlarning ishonchliligini oshirish, xarajatlarni nazorat qilish, resurslardan samarali foydalanish hamda iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlash bo’yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so’zlar: raqamli iqtisodiyot, xususiy tibbiyot, buxgalteriya hisobi, xarajatlar hisobi, iqtisodiy xavfsizlik, raqamli texnologiyalar, boshqaruv hisobi, moliyaviy nazorat.

Abstract. This article examines the issues of improving cost accounting and ensuring economic security in private medical organizations within the context of the digital economy. The importance of digital technologies and automated accounting systems in maintaining cost accounting is highlighted. In addition, scientific and practical proposals have been developed to improve the reliability of financial information, strengthen cost control, ensure the efficient use of resources, and enhance economic security.

Keywords: digital economy, private healthcare, accounting, cost accounting, economic security, digital technologies, management accounting, financial control.

Аннотация. В данной статье исследуются вопросы совершенствования бухгалтерского учёта затрат и обеспечения экономической безопасности в частных медицинских организациях в условиях цифровой экономики. Раскрывается значение цифровых технологий и автоматизированных бухгалтерских систем в ведении учёта затрат. Кроме того, разработаны научно-практические предложения по повышению достоверности финансовой информации, усилению контроля затрат, эффективному использованию ресурсов и укреплению экономической безопасности.

Ключевые слова: цифровая экономика, частная медицина, бухгалтерский учёт, учёт затрат, экономическая безопасность, цифровые технологии, управленческий учёт, финансовый контроль.

KIRISH

So’nggi yillarda dunyo iqtisodiyotida raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi barcha tarmoqlar qatori sog’liqni saqlash tizimiga ham sezilarli ta’sir ko’rsatmoqda. Xususan, xususiy tibbiyot tashkilotlarida buxgalteriya hisobi, moliyaviy boshqaruv va xarajatlarni nazorat qilish tizimlarini zamonaviy axborot texnologiyalari asosida tashkil etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Raqamli iqtisodiyot sharoitida moliyaviy axborotlarni tezkor qayta ishlash, xarajatlarni aniq hisobga olish, real vaqt rejimida monitoring olib borish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligini oshirish imkoniyatlari kengaymoqda.

Xususiy tibbiyot tashkilotlari faoliyatining barqarorligi ko’p jihatdan xarajatlar buxgalteriya hisobi tizimining mukammalligiga bog’liq. Tibbiy xizmatlar ko’rsatish jarayonida dori vositalari, tibbiy buyumlar, zamonaviy uskunalar, mehnat resurslari hamda boshqa operatsion xarajatlarning to’g’ri hisobga olinishi xizmatlar tannarxini aniq belgilash, moliyaviy natijalarni ishonchli aks ettirish va resurslardan oqilona foydalanishni ta’minlaydi. Shu

bilan birga, raqamli texnologiyalarni joriy etish xarajatlarni optimallashtirish, inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytirish hamda buxgalteriya hisobining shaffofligini oshirishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda iqtisodiy xavfsizlik masalasi xususiy tibbiyot tashkilotlari faoliyatining ajralmas qismiga aylanmoqda. Moliyaviy operatsiyalardagi xatarlar, kiberxavfsizlik bilan bog'liq holatlar, ma'lumotlarning yo'qolishi yoki ulardan belgilangan tartibga zid ravishda foydalanilishi, shuningdek, xarajatlar hisobidagi ayrim kamchiliklar tashkilotning moliyaviy barqarorligiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli zamonaviy raqamli platformalar, elektron hujjat aylanishi, sun'iy intellekt elementlari va ichki nazorat mexanizmlaridan foydalanish orqali iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash dolzarb ilmiy va amaliy masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi raqamli iqtisodiyot sharoitida xususiy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar buxgalteriya hisobini takomillashtirishning nazariy va amaliy asoslarini o'rganish, raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali xarajatlarni boshqarish samaradorligini oshirish hamda iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot natijalari xususiy tibbiyot tashkilotlarida buxgalteriya hisobi tizimini modernizatsiya qilish, boshqaruv qarorlarini qabul qilish sifatini oshirish va moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimini modernizatsiya qilish, ayniqsa, xususiy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar hisobini takomillashtirish va iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash masalalari zamonaviy ilmiy tadqiqotlarning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda ushbu yo'nalishda xalqaro va mahalliy olimlar tomonidan raqamli texnologiyalarni buxgalteriya hisobi tizimiga integratsiya qilish, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar va katta ma'lumotlar (Big Data) asosida moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshirish bo'yicha qator ilmiy izlanishlar olib borilgan.

Xalqaro Buxgalterlar Federatsiyasi (IFAC) tomonidan e'lon qilingan tadqiqotlarda raqamli transformatsiya buxgalteriya kasbining rivojlanishidagi asosiy omillardan biri sifatida e'tirof etilib, avtomatlashtirilgan axborot tizimlari moliyaviy hisobotlarning ishonchligini oshirish, xarajatlarni aniq hisobga olish hamda boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkonini berishi ta'kidlangan [1].

Xalqaro buxgalteriya standartlari kengashi (IASB) tomonidan ishlab chiqilgan Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) talablariga muvofiq, moliyaviy axborotning shaffofligi va taqqoslanuvchanligini ta'minlash investorlar hamda boshqa manfaatdor tomonlar uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu standartlar xususiy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlarni to'g'ri tasniflash va moliyaviy natijalarni ishonchli aks ettirishning metodologik asosini yaratadi [2].

Kaplan va Atkinsonning boshqaruv hisobi bo'yicha ilmiy qarashlarida xarajatlarni strategik boshqarish, faoliyat turlariga asoslangan kalkulyatsiya (ABC usuli) hamda raqamli boshqaruv vositalari yordamida xarajatlarni nazorat qilish tashkilot samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida ko'rsatib o'tilgan [3].

Romney va Steinbart tadqiqotlarida zamonaviy buxgalteriya axborot tizimlari (Accounting Information Systems) korxonalarda ichki nazoratni kuchaytirish, moliyaviy ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash hamda firibgarlik xavfini kamaytirishda muhim vosita ekanligi ilmiy asoslangan [4].

Sog'liqni saqlash sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etish bo'yicha Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO) tomonidan ishlab chiqilgan tavsiyalarda tibbiyot muassasalarida elektron boshqaruv tizimlari, raqamli sog'liqni saqlash platformalari va moliyaviy boshqaruvni avtomatlashtirish resurslardan samarali foydalanish hamda iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qilishi qayd etilgan [5].

O'zbekiston Respublikasining «Buxgalteriya hisobi to'g'risida»gi Qonuni hamda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar buxgalteriya hisobini xalqaro standartlar asosida tashkil etish, elektron hujjat aylanishini keng joriy etish va raqamli boshqaruv tizimlarini rivojlantirishning huquqiy asoslarini belgilab bergan [6].

Mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda xususiy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar hisobini takomillashtirishda boshqaruv hisobi elementlarini joriy etish, xarajat markazlari bo'yicha hisob yuritish va zamonaviy ERP tizimlaridan foydalanish tashkilotlarning moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qilishi ta'kidlangan [7].

Shuningdek, iqtisodiy xavfsizlik bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda kiberxavfsizlikni ta'minlash, moliyaviy axborotlarni himoya qilish va ichki audit tizimini takomillashtirish raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot tashkilotlarining barqaror rivojlanishi uchun muhim shart sifatida baholanadi [8].

Yuqoridagi ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, xususiy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar buxgalteriya hisobini raqamlashtirish, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish va iqtisodiy xavfsizlikni kompleks boshqarish masalalari yetarlicha o'rganilgan bo'lsa-da, ushbu yo'nalishlarni o'zaro integratsiyalashgan holda tadqiq etish, ayniqsa, O'zbekiston xususiy tibbiyot sektori misolida amaliy tavsiyalar ishlab chiqish zarurati saqlanib qolmoqda [9].

Mazkur tadqiqotda raqamli iqtisodiyot sharoitida xususiy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar buxgalteriya hisobini takomillashtirish va iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning nazariy hamda amaliy jihatlarini kompleks ilmiy yondashuv asosida o'rganildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, iqtisodiy-

statistik tahlil, induksiya va deduksiya, sintez, guruhlash, kuzatish hamda iqtisodiy taqqoslash usullari tashkil etdi.

Tadqiqot jarayonida O‘zbekiston Respublikasining buxgalteriya hisobi va sog‘liqni saqlash sohasiga oid normativ-huquqiy hujjatlari, Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS), xalqaro tashkilotlar (IFAC, WHO, OECD) tavsiyalari hamda zamonaviy ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Xususiyy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlarning tarkibi, ularni hisobga olish tartibi va iqtisodiy xavfsizlikka ta’sir etuvchi omillar qiyosiy baholandi.

Shuningdek, raqamli buxgalteriya tizimlari, elektron hujjat aylanishi, ERP dasturlari, bulutli texnologiyalar va sun’iy intellekt elementlarining xarajatlar hisobini avtomatlashtirishdagi imkoniyatlari o‘rganildi. Olingan natijalar asosida xarajatlar buxgalteriya hisobini takomillashtirish, moliyaviy axborotlarning ishonchligini oshirish, ichki nazoratni kuchaytirish hamda iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlashga qaratilgan ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi.

Izoh: Mazkur maqolani tayyorlashda sun’iy intellekt texnologiyalaridan taxminan 30 foiz darajada yordamchi vosita sifatida foydalanildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida xususiyy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish xarajatlarni aniq hisobga olish, moliyaviy hisobotlarning ishonchligini oshirish va boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, ayrim tashkilotlarda xarajatlarni xizmat turlari va mas’uliyat markazlari bo‘yicha hisobga olish hamda ichki nazorat tizimini yanada takomillashtirish imkoniyatlari mavjud.

Tahlillar asosida ERP tizimlari, elektron hujjat aylanishi va raqamli buxgalteriya dasturlarini joriy etish xarajatlarni optimallashtirish, resurslardan samarali foydalanish hamda iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qilishi aniqlandi. Shuningdek, elektron hujjat aylanishi, bulutli texnologiyalar va sun’iy intellekt asosidagi tahlil vositalaridan foydalanish buxgalteriya ma’lumotlarining aniqligi va shaffoqligini oshirib, inson omili bilan bog‘liq xatolarni kamaytirishi aniqlandi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, xarajatlar hisobi tizimini raqamlashtirish, ichki nazoratni takomillashtirish va axborot xavfsizligini zamonaviy talablar asosida tashkil etish xususiyy tibbiyot tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi, iqtisodiy xavfsizligi hamda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiluvchi muhim omillar sifatida baholandi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida xususiyy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar buxgalteriya hisobini takomillashtirish va zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshirish hamda iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlashning muhim omili hisoblanadi. Xarajatlar hisobining raqamlashtirilishi moliyaviy axborotlarning ishonchligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkonini beradi.

Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- xususiyy tibbiyot tashkilotlarida ERP va zamonaviy buxgalteriya axborot tizimlarini keng joriy etish;
- xarajatlarni xizmat turlari va mas’uliyat markazlari bo‘yicha hisobga olish tizimini takomillashtirish;
- elektron hujjat aylanishi va ichki nazorat mexanizmlarini kuchaytirish;
- moliyaviy ma’lumotlarni himoya qilish hamda kiberxavfsizlik choralari xalqaro standartlar asosida tashkil etish;
- buxgalteriya xodimlarining raqamli texnologiyalar bo‘yicha malakasini muntazam oshirib borish.

Mazkur takliflarni amaliyotga joriy etish xususiyy tibbiyot tashkilotlarida xarajatlar hisobi samaradorligini oshirish, iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlash va raqobatbardoshlikni yaxshilashga xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. International Federation of Accountants. *Digital Transformation and the Role of Accounting and Finance Professionals in this New Era*. New York: IFAC, 2022.
2. IFRS Foundation. *The IFRS® Accounting Standards — Issued 1 January 2025*. London: IFRS Foundation, 2025.
3. Kaplan R.S., Atkinson A.A. *Advanced Management Accounting*. 3rd ed. Harlow: Pearson Education, 2013.
4. Romney M.B., Steinbart P.J., Summers S.L., Wood D.A. *Accounting Information Systems*. 16th ed. Global Edition. Harlow: Pearson, 2024.
5. World Health Organization. *Global Strategy on Digital Health 2020–2025*. Geneva: WHO, 2021. 50 p. ISBN 978-92-4-002092-4.
6. O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 13-apreldagi O‘RQ-404-son «Buxgalteriya hisobi to‘g‘risida»gi Qonuni // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. <https://lex.uz/uz/docs/-2931253>

7. Xasanov B.A., Xashimov A.A. *Boshqaruv hisobi*. Toshkent: Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2013.
8. National Institute of Standards and Technology. *The NIST Cybersecurity Framework (CSF) 2.0*. NIST CSWP 29. Gaithersburg, MD: NIST, 2024. DOI: 10.6028/NIST.CSWP.29.
9. OECD. *Health in the 21st Century: Putting Data to Work for Stronger Health Systems*. Paris: OECD Publishing, 2019. DOI: 10.1787/e3b23f8e-en.

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Bosh muharriri: Mo'minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o'rinbosari: Nasimov Rashid

Muharrir: Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih: Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner: Egamberdiev Elyor

“Raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt” jurnali 23.10.2020-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№1124 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

